

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 14.11.1980, sp. zn. 6 Tz 41/80, ECLI:CZ:NS:1980:6.TZ.41.1980.1

Číslo: 25/1981

Právní věta: I. O tom, zda trestnost zanedbávání povinné výživy (§ 213 tr. zák.) zaniká pro účinnou lítost podle § 214 tr. zák., lze uvažovat teprve tehdy, když je náležitě zjištěno, že se pachatel trestného činu zanedbání povinné výživy podle § 213 tr. zák. skutečně dopustil.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 14.11.1980

Spisová značka: 6 Tz 41/80

Číslo rozhodnutí: 25

Číslo sešitu: 4-5

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Zanedbání povinné výživy

Předpisy: 140/1961 Sb. § 213
§ 214

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 25/1981 sb. rozh.

I. O tom, zda trestnost zanedbávání povinné výživy (§ 213 tr. zák.) zaniká pro účinnou lítost podle § 214 tr. zák., lze uvažovat teprve tehdy, když je náležitě zjištěno, že se pachatel trestného činu zanedbání povinné výživy podle § 213 tr. zák. skutečně dopustil.

II. Poskytl-li stát podle § 100 zákona o rodině příspěvek na výživu dětí, zanikne trestnost zanedbání povinné výživy (§ 213 tr. zák.) pro účinnou lítost podle § 214 tr. zák. tehdy, když pachatel uhradí státu za podmínek uvedených v § 214 tr. zák. poskytnutý příspěvek, a pokud tento příspěvek je nižší než dlužné výživné, i část dlužného výživného přesahující poskytnutý příspěvek na výživu.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze 14. 11. 1980 sp. zn. [6 Tz 41/80.](#))

Nejvyšší soud ČSR zrušil na základě stížnosti pro porušení zákona podané generálním prokurátorem ČSR pravomocný rozsudek okresního soudu v Hodoníně ze dne 24. dubna 1980 sp. zn. 2 T 165/80 a okresního soudu v Hodoníně přikázal, aby věc znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem okresního soudu v Hodoníně z 24. dubna 1980 sp. zn. 2 T 165/80 byl obviněný J. Š. podle § 226 písm. e) tr. ř. zproštěn obžaloby pro trestný čin zanedbání povinné výživy podle § 213 odst. 1 tr. zák., který měl spáchat tím, že v době od 1. 11. 1979 do 29. 2. 1980 v Dubňanech nepřispíval na výživu svých synů J. Š. nar. 2. 2. 1965, a Z. Š., nar. 10. 5. 1964, částkou 660 Kčs určenou občanskoprávním soudem, a za uvedenou dobu zůstal dlužen na výživném celkem 2640 Kčs.

Proti tomuto rozsudku okresního soudu, který se stal pravomocným dne 8. 5. 1980, podal generální prokurátor ČSR v šestiměsíční lhůtě stanovené v § 272 tr. ř. v neprospěch obviněného stížnost pro porušení zákona. Ve stížnosti pro porušení zákona bylo vytknuto, že soud nezjistil skutečný stav věci ohledně trestného činu zanedbání povinné výživy podle § 213 tr. zák. a že okresní soud pochybil, když obviněného z obžaloby pro tento trestný čin zprostil podle § 226 písm. e) tr. ř. pro účinnou lítost podle § 214 tr. zák., ač obviněný dlužné výživné před vyhlášením rozsudku neuhradil.

Nejvyšší soud ČSR přezkoumal podle § 267 odst. 1 tr. ř. na podkladě stížnosti pro porušení zákona správnost výroku napadeného rozsudku, jakož i řízení, jež mu předcházelo, a shledal, že zákon byl porušen.

Okresní soud pochybil především v tom, že neučinil žádné skutkové zjištění, z něhož by bylo možno dovodit, že obviněný spáchal trestný čin zanedbání povinné výživy, který mu obžaloba kladla za vinu. Okresní soud přehlédl, že o tom, zda došlo k zániku trestnosti zanedbání povinné výživy pro účinnou lítost ve smyslu § 214 tr. zák., lze uvažovat teprve potom, když je náležitě zjištěno, že pachatel se dopustil trestného činu zanedbání povinné výživy podle § 213 tr. zák. Vyplyvá to jednak z ustanovení § 214 tr. zák., podle něhož účinná lítost v důsledku toho, že pachatel svou vyživovací povinnost dodatečně splní za podmínky, že trestný čin neměl trvale nepříznivých následků, má za následek zánik trestnosti zanedbání povinné výživy podle § 213 tr. zák., a jednak z ustanovení § 226 písm. e) tr. ř., podle něhož předpokladem zproštění z obžaloby je, že zanikla trestnost činu. Důvodem zániku trestnosti je tu tedy okolnost uvedená v zákoně, která nastala po spáchání trestného činu. Z toho je nutno dovodit, že pokud by nebylo prokázáno, že se skutkový děj, který je podkladem obžaloby, vůbec stal, nebo se sice stal, ale nevykazuje znaky skutkové podstaty trestného činu zanedbání povinné výživy podle § 213 tr. zák., nemohl by být pachatel zproštěn obžaloby z důvodu uvedeného v § 226 písm. e) tr. ř., a to ani za předpokladu, že by dlužné výživné dodatečně zaplatil. Za těchto okolností by došlo ke zproštění pachatele podle § 226 písm. a), popř. podle § 226 písm. b) tr. ř., tedy z důvodů, který je pro pachatele příznivější, než je důvod uvedený v § 226 písm. e) tr. ř.

Okresní soud proto měl v odůvodnění napadeného rozsudku uvést, které skutečnosti týkající se skutku, pro který byl obviněný stíhán, vzal za prokázané, o které důkazy svá skutková zjištění opřel, jak se vypořádal s obhajobou a jakými právními úvahami se řídil při posuzování prokázaných skutečností po stránce právní. Teprve když by tímto postupem okresní soud dospěl k závěru, že zjištěné jednání obviněného vykazuje zákonné znaky trestného činu zanedbání povinné výživy, mohl přistoupit ke zjišťování a hodnocení okolností podmiňujících použití zvláštního ustanovení § 214 tr. zák. o účinné lítosti. Okresní soud však takto nepostupoval, což má za následek, že napadený rozsudek je nepřezkoumatelný.

Vzhledem k tomu, že obviněný předložil v hlavním líčení dopis oddělení péče o rodinu a děti Okresního národního výboru v Hodoníně z 15. 4. 1980 č. j. Om 102/67, z něhož je zřejmé, že tento národní výbor poskytl na výživu dětí obviněného příspěvek za dobu od 1. 11. 1979 do 1. 6. 1980 ve výši 600 Kčs měsíčně, měl okresní soud provést důkazy o tom, za jakých okolností došlo k poskytnutí tohoto příspěvku. Zejména měl výslechem matky dětí a informovaného pracovníka uvedeného národního výboru zjistit, zda k poskytnutí příspěvku nedošlo proto, aby děti netrpěly nouzí vzniklou tím, že obviněný neplnil svou vyživovací povinnost. V takovém případě by hrozící nouze dětí byla odvrácena poskytnutím příspěvku na výživu státem podle § 100 zákona o rodině (§ 126 vyhl. č. 128/1975 Sb.), a pokud by bylo zjištěno, že obviněný se některého z trestných činů zanedbání

povinné výživy podle § 213 tr. zák. dopustil, bylo by třeba uvažovat též o tom, zda obviněný svým jednáním nenaplnil též znaky kvalifikované skutkové podstaty podle § 213 odst. 3 tr. zák.

Z uvedeného vyplývá, že okresní soud rozhodl na základě nedostatečně zjištěného skutečného stavu věci. Tím porušil v neprospěch obviněného zákon v ustanovení § 2 odst. 5 tr. ř.

Stížnosti pro porušení zákona je třeba přisvědčit, pokud dále vytýká, že okresní soud nesprávně použil ustanovení § 214 tr. zák.

Předpokladem použití zvláštního ustanovení § 214 tr. zák. o účinné lítosti je, že pachatel dodatečně splnil svou vyživovací povinnost zaplacením celého dlužného výživného, přičemž tato podmínka je splněna i v případě, že za pachatele zaplatila dluh třetí osoba, jestliže se tak stalo přičiněním dlužníka. Okresní soud považoval tuto podmínku účinné lítosti za splněnou na podkladě zjištění, že dlužné výživné za obviněného zaplatil stát ve formě příspěvku na výživu. S tímto názorem okresního soudu nelze souhlasit.

Podle § 100 zák. o rodině nezletilým, o něž není náležitě postaráno jinak, poskytuje národní výbor pravidelný příspěvek na výživu ve výši stanovené zvláštním předpisem. Podmínky pro tento příspěvek jsou blíže stanoveny vyhláškou ministerstva práce a sociálních věcí č. 128/1975 Sb. Podle § 126 odst. 1 této vyhlášky je příspěvek poskytován dětem, které nemají vlastní postačující příjem nebo majetek a o něž není jinak náležitě postaráno, zejména osobami, které k nim mají vyživovací povinnost. Pokud tedy národní výbor za uvedených podmínek poskytl příspěvek na výživu nezletilých dětí obviněného, stalo se tak proto, že obviněný neplnil k dětem vyživovací povinnost, tedy nikoliv proto, aby uhradil výživné za obviněného. Vyplývá to také z již citovaného dopisu oddělení péče o rodinu a děti Okresního národního výboru v Hodoníně adresovaného obviněnému, v němž tento orgán žádá obviněného, aby ve splátkách uhradil státu částku 4200 Kčs, vyplacenou dětem ve formě příspěvku na výživu. Za tohoto stavu nemůže být poskytnutí příspěvku na výživu dětí státem považováno za dodatečné splnění vyživovací povinnosti ve smyslu § 214 tr. zák.

Třeba ještě dodat, že po poskytnutí příspěvku na výživu dětí státem by účinná lítost ve smyslu § 214 tr. zák. přicházela v úvahu jen za předpokladu, že by obviněný ještě před tím, než okresní soud počal vyhlášovat rozsudek, uhradil státu jeho pohledávku, kterou má proti němu jednak z důvodu uvedeného v § 101 zák. o rodině, podle něhož je národní výbor oprávněn považovat na tom, kdo má vyživovací povinnost, úhradu příspěvku na výživu poskytnutého v zájmu oprávněného i v zájmu společnosti, a jednak podle § 126 odst. 3 vyhl. č. 128/1975 Sb., který stanoví, že má-li dítě, jemuž je poskytován příspěvek, vůči někomu nárok na výživné určené soudním rozhodnutím, přechází tento nárok na stát, a to až do výše poskytnutého příspěvku. Pokud poskytnutý příspěvek na výživu je nižší než výživné určené soudním rozhodnutím, jako je tomu v posuzovaném případě, kde národní výbor poskytl příspěvek na obě děti v částce 600 Kčs měsíčně a výživné určené soudem činilo 660 Kčs měsíčně, ustanovení § 214 tr. zák. by bylo možno použít jen za podmínky, že by obviněný v zákonné lhůtě uhradil jednak státu poskytnutý příspěvek na výživu a jednak oprávněným dětem částku dlužného výživného přesahující příspěvek na výživu. Tímto způsobem však obviněný svou vyživovací povinnost do vyhlášení rozsudku okresního soudu nesplnil, a proto zánik trestnosti podle § 214 tr. zák. nepřicházel v úvahu.